

# **Delårsrapport 1 2016**

## **Förord**

Delårsrapport 1 2016 omfattar dels ett delårsbokslut per 2016-04-30, dels en helårsprognos som bygger på detta bokslut.

Delårsbokslutet omfattar en redovisning av målområdena En god och jämlik vård och hälsa, En livskraftig region, Nöjda och trygga invånare, En säker och kostnadseffektiv verksamhet av god kvalitet, Stolta och engagerade medarbetare och uppdragstagare samt En stark och uthållig ekonomi. Därefter följer Bolag och samverkansorgan.

Helårsprognosen inleds med bedömning av måluppfyllelsen för de mål som är beslutade att följas upp i delårsrapporterna. Därefter följer en ekonomisk helårsprognos samt ekonomiska dokument.

Under avsnittet Framtid finns en samhällsekonomisk bedömning samt konsekvenser för landstinget.

## Sammanfattning

Årets fyra första månader visar några förbättringar jämfört med årsbokslutet 2015. För tillgängligheten, nöjdheten med kollektivtrafiken och användandet av inhyrda läkare inom den landstingsdrivna primärvården syns positiva trender. Fortfarande finns en tröghet att genomföra vissa större fastighetsinvesteringar enligt plan.

Under första delen av 2016 slutfördes arbetet med framtagandet av program för hälsoinriktat arbete. En revision har genomförts gällande Mitt hjärtas sjukhusverksamhet, som underlag för ställningstagande till uppdrag och driftsform i Fagersta efter avslutad avtalsperiod.

En ny generation banbrytande läkemedel mot hepatit C introducerades under 2014 – 2015 och tillhör nu de mest kostsamma läkemedelsgrupperna. Ett program för Patientsäkerhetsarbetet skall läggas fast för den fortsatta inriktningen flera år framåt.

Flera positiva steg ses vad gäller tillgänglighet till vård, både inom primärvården och den specialiserade somatiska och psykiatriska vården. Värt att notera är att Västmanland i mars var bästa landsting i Sverige vad gäller besök. Väntetider för operation/åtgärd samt för första besök till BUP har dock blivit längre.

Den positiva trenden vad gäller Nöjd kundindex resultaten för kollektivtrafiken fortsätter. För första gången någonsin har Västmanland som län Sveriges mest nöjda resenärer det första tertialet i år.

Översynen av personal- och arbetsgivarpolitiken har tagit viktiga steg genom koncernledningsbeslut om gapanalys och strategiska vägval för utveckling av landstingets organisationskultur. Medarbetarpolicyn är under implementering i förvaltningar och bolag. Sjukfrånvaron fortsätter att vara på en högre nivå jämfört med föregående år och insatserna behöver intensifieras. Trots minskningen av inhyrda läkare inom primärvården har landstinget totalt en ökning av inhyrd personal. För sjuksköterskor har det skett mer än en fördubbling jämfört med första tertialet 2015.

Den ekonomiska helårsprognosen uppgår till 90 miljoner kronor. Budgeterat resultat är 100 miljoner kronor. Att det ekonomiska resultatet nästan nås trots att verksamheterna inte drivs inom given ram/fastställd budget beror på högre statsbidrag än budgeterat samt beräknat överskott i styrelsens anslag. För att komma tillrätta med obalanserna pågår en mängd aktiviteter. Primärvårdens resultat till och med april och prognos för helåret, visar förbättringar jämfört med 2015.

## Innehållsförteckning

	Sidnr
Delårsbokslut 2016-04-30	5
En god och jämlik vård och hälsa	● 5
En livskraftig region	● 7
Nöjda och trygga invånare	● 9
En säker och kostnadseffektiv verksamhet av god kvalitet	● 11
Stolta och engagerade medarbetare och uppdragstagare	● 13
En stark och uthållig ekonomi	● 15
Bolag och samverkansorgan	● 19
Helårsprognos 2016 utifrån utfall t o m april	20
Måluppfyllelse av landstingets mål	● 20
En stark och uthållig ekonomi – helårsprognos	21
Framtiden	24
Ekonomiska dokument	
Driftredovisning	● 25
Resultaträkning	26
Investeringsredovisning	● 27
Kassaflödesanalys	27
Balansräkning	28
Redovisningsprinciper	28

● Förvaltningsberättelse

# Delårsbokslut 2016-04-30

## EN GOD OCH JÄMLIK VÅRD OCH HÄLSA

Landstingsfullmäktige har fastställt följande intention, mål och uppdrag för målområdet.

Intention	
Hälsoläget i Västmanland är jämlikt och invånarna upplever att de har en god fysisk och psykisk hälsa och får god vård på lika villkor.	
Resultatmål	Frekvens
Andelen invånare med självupplevd god hälsa ska öka	Vart fjärde år
Skillnaden i självupplevd hälsa mellan socioekonomiska grupper ska minska	Vart fjärde år
Tandhälsan i befolkningen ska förbättras	Vart fjärde år
Skillnaden i tandhälsa mellan socioekonomiska grupper ska minska	Vart fjärde år
Den medicinska kvaliteten (enligt Öppna jämförelser) ska stå sig väl i nationell jämförelse	År
Processmål	Frekvens
Respektive program eller verksamhetsplan följs och måluppfyllelse nås enligt plan <ul style="list-style-type: none"><li>• Program för Hälsöfrämjande hälso- och sjukvård</li><li>• Socialstyrelsens nationella riktlinjer för sjukdomsförebyggande metoder</li><li>• Utvecklingsplan för psykisk hälsa för barn och unga vuxna åren 2015–2018 (Länsstrategin)</li><li>• Barntandvårdsprogram</li><li>• Program för sexuell hälsa</li><li>• Våld i nära relationer</li></ul>	År
Uppdrag till landstingsstyrelsen	
I planeringsförutsättningarna ge berörda nämnder/förvaltningar i uppdrag att fortsätta arbetet utifrån framtagna mål och/eller handlingsplaner.	
I planeringsförutsättningarna ska nyttjande av Hälsocenter särskilt beaktas.	

### Samlad bedömning av arbetet inom målområdet

Arbetet inom målområdet pågår enligt plan. Under första delen av 2016 slutfördes arbetet med framtagandet av program för hälsoinriktat arbete.

Hälsocentren har genomfört många externa informations- och marknadsföringstillfällen riktade mot befolkningen och olika samverkanspartners.

En revision har genomförts gällande Mitt hjärtas sjukhusverksamhet, som underlag för ställningstagande till uppdrag och driftsform i Fagersta efter avslutad avtalsperiod. Formellt beslut kommer att fattas under hösten.

Ett omfattande arbete har startat för att säkerställa goda rutiner med anledning av fallen med den multiresistenta tarmbakterien VRE på Västmanlands sjukhus Västerås.

En ny generation banbrytande läkemedel mot hepatit C introducerades under 2014 – 2015 och tillhör nu de mest kostsamma läkemedelsgrupperna. Flera effektiva men kostnadsdrivande läkemedel har nyligen eller kommer snart att introduceras, bland annat inom onkologi.

### Samverkan kring det hälsoinriktade arbetet

Samverkan kring det hälsoinriktade arbetet med olika aktörer fortsätter och blir allt viktigare. Insatser gentemot

Västmanlands befolkning måste även vidareutvecklas och insatserna måste värderas långsiktigt.

Rapporten om hälsorelaterad livskvalitet bland unga i Västmanland publicerades under april. För att få ett bredare jämförelsematerial, och för att möjliggöra fler gemensamma analyser, intensifierar landstinget sitt samarbete med närliggande län, Uppsala, Sörmland och Örebro inför Liv och Hälsa Ung 2017.

Planering inför 2016 års uppföljning av hälsoläget bland vuxna via enkätundersökningen Hälsa på lika villkor har fortsatt med närliggande landsting. Upphandlingen av genomförandet av undersökningen har dock överklagats till förvaltningsrätten, vilket lett till att undersökningen fått skjutas upp till våren 2017.

### Samordningsförbunden

En ledarskapsutbildning över myndighetsgränserna har tagits fram av de fyra parterna i förbunden (landstinget, kommunerna, arbetsförmedlingen och försäkringskassan) tillsammans med Ledarskapsakademien. Syftet är utvecklad kommunikation, bästa möjliga bemötande och ökad samverkan för önskad utveckling på strategisk och operativ nivå.

### **Program för hälsoinriktat arbete**

Under första delen av 2016 slutfördes arbetet med framtagande av program för hälsoinriktat arbete som startades 2015. Uppdraget att sammanställa de styrande dokumenten inom det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet till ett dokument genomfördes och har antagits av landstingsfullmäktige. Till programmet finns en handlingsplan där aktiviteter som konkretiserar målen i programmet finns beskrivna. Aktiviteterna ska vara ett stöd i framtagandet av förvaltnings- och verksamhetsplaner.

### **Hälsocentren**

Hälsocentren har genomfört många externa informations- och marknadsföringstillfällen riktade till befolkningen och olika samverkanspartners, hittills under 2016 har cirka 685 personer deltagit. Hälsocentren erbjuder också drop-in tider och hittills under 2016 har 563 personer kommit på drop-in- tiderna på de fyra Hälsocentren.

På uppdrag av landstingsstyrelsen pågår en extern utvärdering angående hälsocentrens verksamhet.

### **Minskat tobaksbruk**

Tobaksenheten medverkar i landstingets delprojekt för rökstopp för personer med diagnosen KOL. Delprojektet är en del av Nätverket för hälsofrämjande hälso- och sjukvårds (HFS) nationella projekt "Rökstopp inför planerad hälso- och sjukvård".

För att utveckla landstingets totala arbete avseende minskat tobaksbruk genomförs under våren en landstingsintern utredning.

### **Hjälpmedelsförskrivning**

Utbildningar riktade till hjälpmedelsförskrivarna i Västmanland har genomförts för att få patienten mer delaktig i att hitta lösningar i förskrivningen av hjälpmedel.

### **Jourmottagning Västerås**

Jourmottagningen i Västerås startade enligt plan den 4 april. Antalet besökande verkar efter drygt en månad relativt väl följa de planerade nivåerna. Samverkan med sjukhuset fungerar väl.

### **Nationella jämförelser vid omhändertagande av kroniskt sjuka**

Inom landstinget har ett arbete påbörjats för att tillsammans med andra landsting/regioner kunna delta i det nationella systemet Primärvårdskvalitet. På några års sikt kommer allmänheten att kunna hämta kvalitetsdata via den nationella databasen för att jämföra vårdcentralernas omhändertagande av kroniskt sjuka.

### **Asylsökande**

Flyktingsituationens akuta fas vad gäller hälsosamtal och övrig vård för asylsökande har generellt sett hanterats utan större belastning på vårdcentralerna, med undantag främst av Fagersta och Norberg. Genom att Asyl- och integrationshälsan har gjort omfattande insatser i länet har detta kunnat genomföras.

### **Utbildning av förtroendevalda i folkhälsa**

Under våren har Kompetenscentrum för hälsa genomfört en fjärde utbildning för förtroendevalda i folkhälsa för både landstings- och kommunpolitiker där ett tiotal deltog. I utvärderingen har alla deltagare svarat att de kommer att ha nytta av informationen i sitt arbete.

## EN LIVSKRAFTIG REGION

Landstingsfullmäktige har fastställt följande intention, mål och uppdrag för målområdet.

Intention	
Västmanlands invånare och aktörer uppfattar att länet är attraktivt att leva och verka i och fler vill etablera sig i länet.	
Resultatmål	Frekvens
Andel invånare och aktörer som uppfattar att länet är attraktivt att leva och verka i ska öka.	År
Processmål	Frekvens
Respektive program eller verksamhetsplan följs och måluppfyllelse nås enligt plan. <ul style="list-style-type: none"><li>• Regional kulturplan</li><li>• Trafikförsörjningsprogram för kollektivtrafik</li></ul> Landstinget bidrar aktivt till måluppfyllelse i följande planer: <ul style="list-style-type: none"><li>• Regional utvecklingsplan</li><li>• Affärsplan Västmanland</li></ul>	År
Uppdrag till landstingsstyrelsen	
Ge berörda nämnder/förvaltningar i uppdrag att fortsätta arbetet utifrån framtagna mål och/eller handlingsplaner.	
I planeringsförutsättningarna till berörda nämnder/verksamheter arbeta in följande processmål: <ul style="list-style-type: none"><li>• Kollektivtrafikens marknadsandel ska öka år från år.</li><li>• Antalet utbudskm/invånare ska öka.</li><li>• Antalet besökare inom länsteatern, länsmusiken och länsmuséet ska öka i ett länsperspektiv.</li></ul>	

### Samlad bedömning av arbetet inom målområdet

Arbetet inom respektive program och styrdokument det vill säga Regional kulturplan, Trafikförsörjningsprogram för kollektivtrafiken, Regional utvecklingsplan och Affärsplan Västmanland pågår. Bedömningen är att merparten av det som ska uppnås enligt programmen och styrdokumenterna kommer att nås.

### Regionalt utvecklingsprogram

Det regionala utvecklingsprogrammet (RUP) är en strategi för en långsiktigt hållbar tillväxt i hela Västmanlands län.

Landstinget är en aktiv part gällande frågor som är viktiga för länets utveckling. RUP har sex fokusområden: god livsmiljö, rätt kompetens, dynamiskt näringsliv, effektiva kommunikationer, hållbar energianvändning och klimatanpassning samt stark regional attraktivitet.

Länsstyrelsen följer indikatorerna och kommer att genomföra ett uppföljningsmöte under första halvåret 2016, utifrån att de är regionalt utvecklingsansvariga i Västmanland. I nästa delårsrapport kommer delar från uppföljningen att redovisas.

### Kulturplan

Arbete fortsätter med de prioriterade områdena samt utvecklingsområdena i den regionala kulturplanen. Ett utvecklingsarbete som pågår är regional bibliotekssamverkan i länet, som syftar till en gemensam webbportal, katalog och lånekort.

Kulturprojektet Läget som utgår från undersökningen Liv – hälsa – ung, har utökats med aktiviteter för barn- och ungdomar som går i särskola i länet.

### Innovationsarbetet

Landstinget Västmanland bedriver innovationsarbete genom Innovationsluss, Testmiljö och specifika projekt. Detta sker med koppling till området Hälsa och välfärd inom Affärsplan Västmanland. Inom landstinget pågår utvecklingsarbete för att bättre samordna arbetet med innovationsstöd. Från årsskiftet har organisationen permanentats inom landstinget.

I februari beslutade fullmäktige att inrätta en forsknings- och innovationsstiftelse för att ytterligare främja forskning och innovationer.

### Digital agenda

Digital agenda kommer att definieras så att alla parter arbetar utifrån en gemensam bild i länet. Arbetet bedrivs i samarbete med kommunerna och länsstyrelsen. Det handlar om många saker, till exempel hur vi kan använda våra nät och digital teknik för att utveckla näringslivet, bidra till en effektivare och tillgängligare offentlig verksamhet, hur sjukvården kan använda IT och moderna kommunikationslösningar för att förbättra folkhälsan och hur vi kan hjälpa barn efter skoltiden att vara väl rustade för en arbetsmarknad som kräver goda IT-kunskaper. Den 21 april genomfördes ett gemensamt länsseminarium.

### Regionkommun 2017

Stora steg har tagits på vägen att bilda regionkommun 2017. Regeringen har lagt förslag som innebär att landstingets ansökan om att få ta över det regionala utvecklingsansvaret från staten ska beviljas. Förslaget är sänt till lagrådet på remiss och riksdagen kommer därefter att ta beslut om den nödvändiga lagändringen. Riksdagsbeslutet kommer troligen i oktober 2016.

En politisk styrgrupp som består av företrädare för kommunerna och landstinget leder arbetet för att förbereda regionkommunbildningen 2017. Kommunerna och landstinget har enats om att från 2017 samverka om de regionala utvecklingsfrågorna, och övriga frågor som har betydelse för den regionala utvecklingen i länet, inom ramen för regionens organisation. Under vintern/våren har arbetet i huvudsak inriktats mot att diskutera hur samverkansstrukturen ska se ut. Flera workshops har genomförts med ledande politiker och tjänstemän i kommunerna och landstinget. Styrgruppens förslag har därefter varit på remiss till kommunerna och landstinget.

I styrgruppens slutliga förslag till överenskommelse föreslås att en strategisk regional beredning inrättas knuten till regionstyrelsen. I den strategiska regionala beredningen ska det finnas två representanter per kommun och mellan 5-10 representanter från regionen. Därutöver föreslås tre politiska samverkansgrupper inom områdena barn/unga, äldre och kultur. Även andra former för samverkan kan bli aktuellt, i tillfälliga eller mer permanenta grupper. Kommunerna och landstinget ska i sina respektive fullmäktigeförsamlingar fatta beslut om att teckna överenskommelsen innan juni månads utgång 2016.

Arbetet inriktas nu på att förhandla med länsstyrelsen om det övertagande av verksamhet som blir en följd av riksdagsbeslutet. Samtidigt förbereds även det övertagande av verksamhet från Västmanlands Kommuner och Landsting (VKL) som blir en följd av politikens beslut om att samverka i de regionala frågorna inom ramen för regionens organisation. Ett genomförandeprojekt är inrättat i landstinget för att förbereda och genomföra de åtgärder som behövs i landstingets organisation inför 2017.

### **Storregionfrågan**

Parallellt är storregionfrågan mycket aktuell. Landstingsstyrelsens ordförande Denise Norström, oppositionsråd Thomas Högström och kommunstyrelsens ordförande i Västerås Anders Teljebäck är utsedda att företräda Västmanland i samrådet med Indelningskommittén. Kommittén, som består av tidigare landshövding Barbro Holmberg och EU-parlamentarikern Kent Johansson, har lämnat sin första delrapport. De har ritat en karta som beskriver en ny läns- och landstingsindelning i 6 nya geografiska områden. Västmanland ritas tillsammans med Dalarna, Gävleborg, Uppsala, Örebro och Sörmland in en ny storregion. Kommittén ska i juni lämna ett delbetänkande och även föreslå om den föreslagna regionförändringen ska ske från år 2019 eller från 2023.



# NÖJDA OCH TRYGGA INVÅNARE

Landstingsfullmäktige har fastställt följande intention, mål och uppdrag för målområdet.

Intention	
Västmanlands invånare har förtroende för och är nöjda med landstingets tjänster.	
Resultatmål	Frekvens
Invånarnas förtroende för landstingets hälso- och sjukvård ska öka år från år.	År
Andel invånare som anser att väntetiderna i hälso- och sjukvården är rimliga ska öka år från år.	År
Andel patienter som får sin vård minst enligt vårdgarantin ska öka år från år.	Delår, År
Andel invånare som är nöjd med kollektivtrafiken ska öka år från år.	År
Andel resenärer som är nöjd med kollektivtrafiken ska vidmakthållas eller öka.	År
Processmål	Frekvens
Respektive program eller verksamhetsplan följs och måluppfyllelse nås enligt plan <ul style="list-style-type: none"> <li>• Strategi för tillgänglighet och handlingsplan</li> <li>• Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning</li> <li>• Handlingsprogram för barnkonventionen i LTV 2014</li> <li>• LTV:s e-hälsoplan</li> <li>• Trafikförsörjningsprogram för kollektivtrafik</li> </ul>	År
Uppdrag till landstingsstyrelsen	
Utarbeta handlingsplan för att realisera beslut att anta Samverkansnämndens strategi för ökad delaktighet i hälso- och sjukvården för patienter, närstående och patient- och brukarorganisation.	
Ge berörda nämnder/förvaltningar i uppdrag att fortsätta arbetet utifrån framtagna mål och/eller handlingsplaner.	
I planeringsförutsättningarna till berörda nämnder/förvaltningar fortsätta följa processmål: <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ökad användning av MVK</li> <li>• Ökad tillgänglighet till 1177</li> <li>• Preciserade väntetider i vården</li> </ul>	

## Samlad bedömning av arbetet inom målområdet

Flera positiva steg ses vad gäller tillgänglighet till vård, både inom primärvården och den specialiserade somatiska och psykiatriska vården. Värt att notera är att Västmanland i mars var bästa landsting i Sverige vad gäller besök. Väntetider för operation/åtgärd samt för första besök till BUP har dock blivit längre.

Året har inletts med fortsatt fokus på att utveckla och marknadsföra 1177 Vårdguidens e-tjänster.

Den positiva trenden vad gäller Nöjd kundindex resultat (NKI) för kollektivtrafiken fortsätter. För första gången någonsin har Västmanland som län Sveriges mest nöjda resenärer det första tertiet i år.

## Tillgänglighet vård

Inom primärvården uppgick tillgängligheten på telefon vid utgången av april till 91 % och för besök 89 %. Inom den specialiserade vården, somatisk och psykiatrisk, var tillgängligheten till besök 96 % och till operation/åtgärd 80 %.

Andel patienter som fått besök/åtgärd inom 60/60 dagar i sjukhusvården var 78 % respektive 65 %.

Andel patienter som väntat mindre än fyra timmar på akutmottagningen ligger kvar på samma nivå som vid ingången av året, 68 %. Vårdplatssituationen bidrar till att väntetiderna på akutmottagningarna inte når 75 %.

Inom primärvården påverkar pågående förbättring av läkarbemanningen tillgängligheten i positiv riktning. Inom specialistvården har en liten förbättring skett under årets första månader. Att landstinget för besök nådde upp till 95 % i mars är ett bra resultat, jämfört med resultatet för riket som var 82 %. Landstinget Västmanland var då bästa landsting. Största anledningen till längre väntetider för operation/åtgärd är den reducerade kapaciteten på operationskliniken.

## Tillgänglighet psykiatri

Vid utgången av april var andel patienter som fått besök/åtgärd inom 30/30 dagar hos BUP för besök 62 % och för påbörjad utredning/behandling 91 %.

Andel patienter som fått besök inom 60 dagar hos vuxenpsykiatri var 91 %.

Väntetiderna för första besök till BUP har ökat, men förhoppningen är att resultatet ska förbättras under året. Ny analys och åtgärdsplan tas fram under maj. Väntetiderna ska följas upp både 15:e och sista dag varje månad. Tider för nybesök ska örönmärkas för att säkerställa att resurser finns för uppdraget.

Målet för vuxenpsykiatri (helår) är på god väg att uppnås.

### **Invånartjänster**

Vid utgången av april var andelen invånare som skapat "konto" i 1177 Vårdguidens e-tjänster uppe i 33 %. Utsikterna att nå målet på 35 % är goda.

När det gäller 1177 på telefon har målet ändrats, då man från nationellt håll valt att sluta mäta enligt tidigare mål. Nytt, mätbart mål, är därför "Medelväntetid för besvarade samtal ska minska" och målvärdet för 2016 är 10 minuter.

Antalet som ringer 1177 Vårdguiden har fortsatt att öka under årets första månader. Medelväntetid för besvarade samtal var vid utgången av april 15 minuter. För att nå målet vidtas en rad åtgärder och utifrån dessa beräknas 1177 på telefon nå landstingets målvärde helår 2016 – 10 minuters väntetid.

### **Kollektivtrafiken**

Nöjd Kund Index för årets fyra första månader uppgår till 78 % jämfört med 73 % motsvarande period föregående år.

Nöjdheten hos allmänheten ligger kvar på 55 % och nöjdheten med senaste resan är 86 %.

Resultatet innebär att Västmanland som län för första gången någonsin har Sveriges mest nöjda resenärer det första tertialet i år. Även bland allmänheten når länet en historisk hög placering (3:e plats) vad gäller den sammanfattande nöjdheten.

# EN SÄKER OCH KOSTNADSEFFEKTIV VERKSAMHET AV GOD KVALITET

Landstingsfullmäktige har fastställt följande intention, mål och uppdrag för målområdet.

Intention	
Landstingets verksamheter utförs på rätt nivå i säkra, sammanhållna processer och med god hushållning av resurserna.	
Resultatmål	Frekvens
Antal patienter som drabbas av allvarlig vårdskada ska minska	År
Patienterna ska få en större andel av sin öppenvård i primärvården	År
Landstingets negativa miljöpåverkan ska minska enligt plan	År
Verksamheten ska bedrivas effektivt med god kostnadskontroll	År
Processmål	Frekvens
Respektive program eller verksamhetsplan följs och måluppfyllelse nås enligt plan <ul style="list-style-type: none"> <li>• Verksamhetsplaner för patientsäkerhetsarbete samt för allmän säkerhet, informationssäkerhet, kris och katastrofmedicin och strålsäkerhet</li> <li>• Program för processutveckling och handlingsplan</li> <li>• Nationella riktlinjer</li> <li>• Primärvårdsprogrammet</li> <li>• Miljöprogram</li> <li>• Trafikförsörjningsprogram för kollektivtrafik</li> </ul>	År
Uppdrag till landstingsstyrelsen	
I planeringsförutsättningarna ge berörda nämnder/förvaltningar i uppdrag att fortsätta arbetet utifrån framtagna mål och/eller handlingsplaner.	
Fortsätta arbetet med nya lösningar för förbättrad kompetensanvändning och vårdnära service.	
Fortsätta arbetet med Hälso- och sjukvård 2025 och utifrån denna ta fram en handlingsplan för utformning av vårdutbud och val av strategiska samarbeten inom och utom regionen.	

## Samlad bedömning av arbetet inom målområdet

Arbetet inom målområdet pågår enligt plan. Ett program för Patientsäkerhetsarbetet skall läggas fast för den fortsatta inriktningen flera år framåt. Implementeringen av handlingsplanen för Suicidprevention pågår.

För att kunna följa landstingets processutveckling över tid, kommer en årlig mätning av landstingets processmognad att ske. En första mätning har genomförts.

## Patientsäkerhetsarbetet

En grundpelare för att kunna ge god vård är att upprätthålla och ytterligare förbättra den goda patientsäkerheten Landstinget Västmanland uppnått.

De övergripande målen ligger fast:

- Minska antalet vårdskador; en nollvision för undvikbara skador.
- En patientsäkerhetskultur som kännetecknas av patientens delaktighet och medverkan samt ett förebyggande arbetssätt.

Ett program för Patientsäkerhetsarbetet skall läggas fast för den fortsatta inriktningen flera år framåt. Detta skall politiskt förankras under 2016 och är ett led i landstingets styrning av patientsäkerhetsarbetet.

Programmet kommer att ta fasta på de långsiktiga målen:

- Behålla vårdrelaterade infektioner <5%
- Minska trycksår grad 2-4 till <5%
- Några allvarliga vårdskador orsakade av fall får ej förekomma
- Antalet suicid och suicidförsök skall halveras till år 2020
- Patientmedverkan skall fortsätta stärkas

## Aktiviteter under 2016

- Under 2016 görs analyser och projektformuleringar utifrån standardiserade avvikelserapporter på tre nivåer; verksamhet, förvaltning samt koncernnivå.
- Vid utgången av 2016 ska 100 % av berörda vårdcentraler ha genomgått utbildning patientsäkerhet.
- Vid utgången av 2016 ska markörbaserad journalgranskning (MJG) användas som ett verktyg för vårdskadeidentifiering inom såväl Västmanlands sjukhus som inom Primärvård, psykiatri och habiliteringsverksamhet.
- Under 2016 kommer upphandling och introduktion av personal från bemanningsföretag vara minutiöst kontrollerad så att vården är säker.

För fjärde året i rad genomfördes patientsäkerhetens dag där alla medarbetare och invånare bjudits in att ta del av det stora arbete som pågår för en säkrare vård i Landstinget Västmanland.

Meningen med dagen var att visa hur landstinget arbetar med att förebygga risker och misstag som kan leda till vårdskador.

### **Program för processutveckling och handlingsplan**

Arbete fortgår i enlighet med programmet för processutveckling. Programmet gäller för perioden 2015 – 2018 och innehåller aktiviteter i syfte att skapa förutsättningar för landstinget att nå målet att bli en linjeorganisation med processtöd. Som ett led i arbetet, coachas och utbildas processägare, processledare, chefer och ledare i landstingets metoder och verktyg i syfte att ge hjälp till självhjälp för fortsatt arbete med processutveckling.

För att kunna följa landstingets processutveckling över tid, kommer en årlig mätning av landstingets processmognad att ske. En första mätning har genomförts som ger en bild av nuläget och något att jämföra emot.

Resultatet visade medelvärdet 3,7 på en 10-gradig skala och förhoppningen är att satsningarna på landstingets processutvecklingsarbete ska bidra till en kontinuerlig ökning av processmognaden och bästa användning av resurserna.

Ett större processutvecklingsarbete avslutades under kvartal ett (Neuropsykiatriska utredningar på BUP) och en andra processöversyn (Hjärntumör) är planerad att avslutas under kvartal fyra. Arbete pågår med att identifiera nya kandidater för processöversyner. Beslut tas i Koncernledningen i juni.

### **Miljöprogram**

Arbetet med Miljöpolitiskt program löper enligt plan. I april fastställde landstingsfullmäktige nya målnivåer för fyra delmål i programmet; mil med egen bil i tjänst, andelen materialåtervunnet avfall, utsläpp av lustgas samt förskrivning av diklofenak. De nya målnivåerna gäller för år 2017. Förberedande arbete för framtagande av ett nytt miljöprogram från 2018 har inletts.

### **Förbättrad kompetensanvändning och vårdnära service**

I Landstinget Västmanland pågår arbete med att förbättra strukturen och kompetensanvändningen inom hälso- och sjukvården. En arbetsgrupp Rätt Använd Kompetens (RAK) som samordnas av medicinkliniken är ett led i detta. Arbetet bedrivs i nära samarbete med förvaltningar och landstinget centralt. Initialt har de administrativa uppgifterna analyserats i syfte att minska, ta bort eller styra om till andra yrkeskategorier. Även delegationer och tekniska system har granskats.

### **Hälso- och sjukvård 2025**

Arbete pågår kring hälso- och sjukvården 2015. För att ta reda på mer om vad invånarna värdesätter i framtidens hälso- och sjukvård genomförs invånardialoger. Diskussion och planering för fortsatt arbete har tagits upp i koncernledningen i maj 2016.

## STOLTA OCH ENGAGERADE MEDARBETARE OCH UPPDRAGSTAGARE

Landstingsfullmäktige har fastställt följande intention, mål och uppdrag för målområdet.

Intention	
Landstinget är en attraktiv arbetsgivare med hälsofrämjande arbetsplatser, och en professionell uppdragsgivare.	
Resultatmål	Frekvens
Värdet på Nöjd medarbetarindex ska vidmakthållas eller öka	Vart annat år
Värdet på Chefsindex ska öka och senast 2017 vara i nivå med medarbetarindex	Vart annat år
Värdet på Uppdragstagarindex ska öka	Vart annat år
Minskad sjukfrånvaro	År
Ökad frisknärvaro	År
Processmål	Frekvens
Uppdrag till landstingsstyrelsen	
I planeringsförutsättningarna ge berörda nämnder/förvaltningar i uppdrag att fortsätta arbetet utifrån framtagna mål och/eller handlingsplaner inom prioriterade områden.	

### Samlad bedömning av arbetet inom målområdet

Arbetet inom målområdet pågår i stort enligt plan. Översynen av personal- och arbetsgivarpolitiken har tagit viktiga steg genom koncernledningsbeslut om gapanalys och strategiska vägval för utveckling av landstingets organisationskultur. Medarbetarpolicyn, är under implementering i förvaltningar och bolag och ska kopplas samman med vision och värdegrund i den kommande regionplanen.

Arbetet med utveckling av organisationskulturen, skall intensifieras under året. Nästa steg är att innan sommaren formulera en handlingsplan för det fortsatta arbetet.

Sjukfrånvaron fortsätter att vara på en högre nivå jämfört med föregående år och insatserna behöver intensifieras.

Användandet av hyrpersonal är ett annat viktigt område att vidta åtgärder inom. Det behövs också ett tydligare grepp över hur landstingets kompetensförsörjning följs upp.

### Medarbetarpolicy

Medarbetarpolicyn, som beslutades 2015, är under implementering i olika verksamheter och ska kopplas samman med vision och värdegrund i den kommande regionplanen. Översynen av personal- och arbetsgivarpolitiken har tagit viktiga steg genom koncernledningsbeslut i januari om nulägesanalys och tre strategiska vägval som utgångspunkt för utveckling av verksamhet och organisationskultur:

- Effektiv samverkan – Skapa förutsättningar för effektivt samarbete och för medarbetare att ta ansvar för helheten.
- Utveckling bedrivs av alla hela tiden – Skapa förutsättningar för verksamheter och chefer att driva utveckling.
- Enklare och tydligare – se över mål och mätningar. Skapa relevanta mål och mätningar som bidrar till förtroende och samsyn.

Arbete med framtagande av en handlingsplan för det fortsatta arbetet pågår, inklusive former för att mäta och följa upp förflyttningen i organisationskultur.

### Kompetensförsörjning

Det långsiktiga arbetet med landstingets kompetensförsörjning bedrivs enligt plan för att säkerställa en långsiktig och systematisk planering. Under våren har beslut fattats om att ha fokus på kompetensförsörjning av läkare. Handlingsplaner kopplat till andra målgrupper finns redan på plats, där en av aktiviteterna syftar till att stötta förvaltningen Primärvård, psykiatri och habiliteringsverksamhet i arbetet med att fasa ut hyrläkare inom psykiatri. Projektet "En väg in" pågår enligt plan.

Upphandlingen av nytt IT-system för kompetensutveckling är avslutad och införande kommer att ske under året. Lärcentrum genomför allt mer utbildning och ett projekt för utökad utbildningssamarbete med kommuner har startat.

Optimerad kompetensbemanning i landstingets dygnet runt-verksamhet fortsätter enligt plan, med fokus på organisationsutveckling av verksamheten, rätt kompetenssammansättning på rätt plats kopplat till förväntad produktion/resultat och utifrån de ekonomiska ramar som finns.

Fler yrkesambassadörer rekryteras och utbildas. Landstingets närvaro och interaktion på sociala medier är hög nu, med närvaro på Facebook och LinkedIn. En planerad lansering på Instagram har skjutits fram till hösten. Samarbete med Jobba i Västerås (JiV) innebär bland annat en fortsättning av Vård och Omsorgsföreläsningarna riktade till 14 och 15-åringar. Landstinget har tagit fram marknadsförings- och informationsmaterial med ett tydligt fokus på identifierade bristkompetenser och landstinget som arbetsgivare.

## Chefsförsörjning

Ett ramverk för kompetensförsörjning av chefer har tagits fram som följer kompetensförsörjningens ARUBA (attrahera, rekrytera, utveckla, behålla och avveckla). Inom ramen för detta pågår utvecklingsarbete enligt plan. Dels har en enkät skickats ut till nyanställda chefer med frågor kring deras introduktion och dels planeras för en inventering av nuvarande chefer under hösten. Detta kommer att ligga till grund för ett nytt Ledarskapsprogram med start i januari 2017.

Ett uppskattat Ledarforum hölls i april och en ny samarbetsyta på intranätet för bara chefer har öppnats - Chefsplatsen.

## Lönebildning

Löneöversyn har genomförts för merparten anställda i landstinget, men är senarelagd för grupper inom Kommunal och Läkarförbundets avtalsområden. En övergripande lönebildningsprocess kopplad till budgetprocessen har utformats. Under våren påbörjades arbetet utifrån Strategi för löner och förmåner för andra året.

## Arbetsmiljö

Förslag till ett arbetsmiljöprogram har tagits fram och ska beslutas innan sommaren. En projektplan för en tre-årig arbetsmiljöinsats är under utarbetande. För att få fler hälsofrämjande arbetsplatser kommer arbetet främst att fokusera på förebyggande insatser genom det systematiska arbetsmiljöarbetet men även genom förstärkta insatser i rehabiliteringen av sjukskrivna medarbetare. Att arbeta med helheten på detta sätt syftar till att få tillbaka medarbetare i arbete och att bryta trenden med den ökande sjukfrånvaron. Uppdraget med att föra ut kunskapen om verksamhetsinriktade och hälsosam schemaläggning fortsätter.

## Sjukfrånvaro och rehabilitering

Ackumulerad sjukfrånvaro:

Sjukfrånvaro mätt i procent	2015-04-30	2016-04-30
Total sjukfrånvaro	7,2	7,7
Varav långtidssjukfrånvaro över 60 dg <sup>1)</sup>	40,1	43,9
Kvinnor	7,9	8,4
Män	4,5	4,8
Anställda -29 år	7,7	7,5
Anställda 30 – 49 år	6,7	7,5
Anställda 50 år -	7,5	7,9

<sup>1)</sup> Avser sjukskrivningar >14 dagar

Sjukfrånvaron för första tertialet är högre än föregående år (0,5 procentenheter för landstinget totalt). Dock ökar även den långa sjukfrånvaron, från att vara 40,1 % av den totala sjukfrånvaron till 43,9 % av total sjukfrånvaron. Ett samarbetsprojekt har inletts med Försäkringskassan för att gemensamt arbeta för att minska antalet långa sjukskrivningar och även arbeta för att förkorta sjukskrivningstiderna.

## Negativ händelse/tillbud/risk

Antalet arbetsmiljöavvikelser har ökat med 59 registreringar jämfört med samma period 2015. Ökningen behöver inte ses som negativ eftersom det bedöms vara en underrapportering om avvikelser. Ju fler som registrerar så som det är tänkt desto bättre kunskapsunderlag finns för förbättringar. Det viktigaste är fortfarande att arbeta med förbättringar kopplat till avvikelserna.

	2015-04-30	2016-04-30
Antal anmälda negativ händelse/olycka	156	181
Antal tillbud	92	122
Antal anmälda risker	135	139
<b>Totalt</b>	<b>383</b>	<b>442</b>

## Landstingets roll som uppdragsgivare till privata aktörer

Vårdvalet har utifrån uppdragstagarenkätens resultat, sökt offentliga och privata vårdgivares ledningsgrupper under februari för att diskutera resultatet och åtgärder för framtiden.

# EN STARK OCH UTHÅLLIG EKONOMI

Landstingsfullmäktige har fastställt följande intention, mål och uppdrag för målområdet.

Intention	
Den finansiella ställningen ska vara stark så att landstinget långsiktigt klarar en verksamhet av god kvalitet, och inte skjuter kostnader på framtida generationer.	
Resultatmål	Frekvens
Det ekonomiska resultatet ska uppgå till 100 miljoner kronor 2016	M, D, Å
Den totala låneskulden får vid utgången av respektive år högst uppgå till 800 miljoner kronor.	M, D, Å
Processmål	Frekvens
Verksamheten ska bedrivas inom given ram/fastställd budget	M, D, Å
Uppdrag till landstingsstyrelsen	
I planeringsförutsättningarna till nämnder och verksamheter arbeta in att verksamheten ska bedrivas inom given ram/fastställd budget.	

## Samlad bedömning av arbetet inom målområdet

Den ekonomiska helårsprognosen uppgår till 90 miljoner kronor, vilket gör att det budgeterade resultatet på 100 miljoner kronor inte nås. Låneskulden beräknas uppgå till mellan 400 – 450 miljoner kronor. Enligt fullmäktiges beslut får den högst uppgå till 800 miljoner kronor.

Att det ekonomiska resultatet nästan nås trots att verksamheterna inte drivs inom given ram/fastställd budget beror på högre statsbidrag än budgeterat samt beräknat överskott i styrelsens anslag.

För att komma tillrätta med obalanserna pågår en mängd aktiviteter. Primärvården genomför sin handlingsplan för ekonomi i balans och ser positiva effekter genom färre inhyrda läkare. Det ekonomiska resultatet för primärvården till och med april och prognos för året, visar förbättringar jämfört med 2015.

## Ekonomiska resultat

### Resultatanalys

Det ekonomiska resultatet i bokslutet för januari – april uppgår till 73 miljoner kronor. Resultatet motsvarande period föregående år var 128 miljoner kronor.

I föregående års resultat ingår jämförelsestörande poster avseende återbetalning AFA försäkring för 2004 (37 mkr) och statsbidrag för läkemedelskostnader 2014 för hepatit C (19 mkr). Om hänsyn tas till detta uppgår resultatet föregående år till 72 miljoner kronor. Resultatkurvan för årets första månader inleddes på en lägre nivå än föregående år men i april månad har förbättring skett så att den nu ligger på motsvarande nivå som föregående år när hänsyn tagits till jämförelsestörande poster.

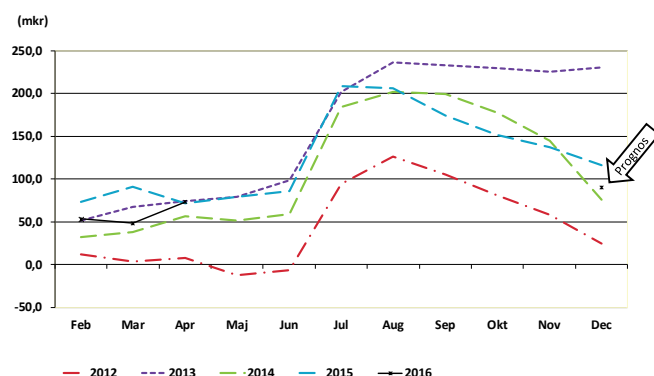
### Kostnads- och intäktsutveckling

Verksamhetens nettokostnader (exklusive jämförelsestörande poster) har i löpande priser ökat med 130 miljoner kronor (5,5 %).

Verksamhetens intäkter har ökat med 36 miljoner kronor medan verksamhetens kostnader inklusive avskrivningar har ökat med 166 miljoner kronor. På intäktssidan har bidragen ökat med 34 miljoner kronor varav 18 miljoner kronor är ersättningar från Migrationsverket. På kostnadssidan har personalkostnaderna ökat med 76 miljoner kronor (6,6 %). I övrigt kan noteras att, läkemedelskostnaderna har ökat med 16 miljoner kronor (5,6 %) och köp från bemanningsföretag ökat med 9 miljoner kronor (19 %).

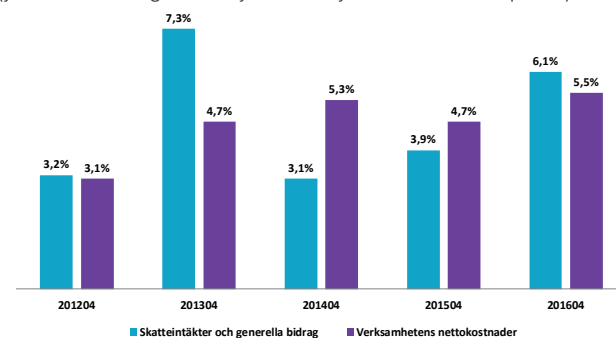
## Periodresultat

(justerat för jämförelsestörande poster)



## Utveckling av nettokostnader resp. skatteintäkter och generella statsbidrag

(jämfört med föregående år justerat för jämförelsestörande poster)





### Skatteintäkter och generella statsbidrag

Skatteintäkter och generella statsbidrag har ökat med 127 miljoner kronor (6,1 %). Skatteintäkterna har ökat med 96 miljoner kronor medan de generella statsbidragen ökat med 31 miljoner kronor. Av statsbidragsökningen är 17 miljoner kronor från den extra ersättning landstinget erhållit för flyktingmottagande.

### Finansnetto

Finansnettot uppgår till 26 miljoner kronor vilket är 16 miljoner kronor sämre jämfört med motsvarande period föregående år. Försämringen är i huvudsak kopplad till att realisationsvinsterna inom pensionsmedelsportföljen var betydligt högre 2015.

### Arbetad tid

Den totala arbetade tiden har ökat med 2,3 procent för perioden januari – april 2016 jämfört med motsvarande period föregående år. Ökningen har skett både för arbetad tid utförd av inhyrd personal och anställda. Jämfört med föregående år har timmarna utförda av inhyrda sjuksköterskor mer än fördubblats. Beräknad kostnad för ökningen av den arbetade tiden uppgår till cirka 25 miljoner kronor.

### Verksamheternas ekonomiska resultat

Verksamheterna intäkter är till stor del fördelade med en tolfedel per månad, medan det finns säsongsvariationer på kostnadssidan som påverkar resultatet. Hos verksamheterna finns ett samlat resultat på -52,9 miljoner kronor i bokslutet per den 30 april med fördelning enligt nedan. Större förändringar mellan åren och avvikelser utöver säsongsvariationer kommenteras nedan. På sidan 25 finns en mer specificerad driftredovisning.

Belopp i mkr	Resultat april 2015	Resultat april 2016
Västmanlands sjukhus	-76,1	-66,3
PPHV	-23,8	-19,6
Verksamhets- och ledningsstöd	-0,1	0,4
Landstingskontoret	22,6	23,2
<i>varav</i>		
Vårdval	7,1	5,9
Läkemedel	-3,6	-3,5
Kollektivtrafiken	10,3	10,4
Kostnämnden	-0,7	-1,5
Gemensam hjälpmedelsnämnd	0,7	-0,2
Politisk verksamhet	1,2	0,7
<b>Summa verksamheter</b>	<b>-65,9</b>	<b>-52,9</b>

Västmanlands sjukhus resultat i delårsbokslutet uppgår till -66,3 miljoner kronor. För motsvarande period föregående år var resultatet -76,1 miljoner kronor. Totalt har bruttokostnaderna ökat med 80,7 miljoner kronor (5,7 %). Drygt hälften av ökningen är oplanerad, och kopplad till framförallt fortsatt neddragen operationskapacitet och därmed behov av köpt vårdgarantivård samt merkostnader för personal på grund av det ansträngda bemanningsläget för sjuksköterskor. Även ökad efterfrågan på diagnostik och material till uppstartad robotkirurgi har bidragit till kostnadsökningen.

Sedan hösten 2015 ses en tendens till ökat beroende av bemanningsföretag, framförallt avseende sjuksköterskor. Inklusiv lönesatsningar på egen personal har personalkostnaderna totalt för inhyrd och egen personal ökat med 60 miljoner kronor (7,5 %), varav ca 15 miljoner kronor är en ökning utöver budget. Detta är främst kopplat till ökat behov av inhyrda sjuksköterskor, men avser även ökade kostnader för övertid och upplärning av egen personal. Fler undersköterskor har anställts. Den arbetade tiden totalt har för inhyrd och egen personal ökat med 1,7 procent. Även detta är framförallt kopplat till fördubblad tid för inhyrd personal, nyanställning av undersköterskor och övertid för egen personal.

Öppenvårdsproduktionen har under årets första månader varit betydligt högre jämfört med förra året. Under februari och mars nådde Landstinget Västmanland 95 % avseende tillgänglighet för besök inom 90 dagar, vilket för mars var bäst i landet. Antal vårdtillfällen inom slutenvården ligger kvar på samma nivå som förra året men med något kortare medelvärdetid. De kliniska operationerna har ökat medan slutenvårds- och dagkirurgiska operationer har minskat till antalet, samtidigt som slutenvårdsoperationerna blivit längre och mer komplicerade.

En rad åtgärder för att åstadkomma en balans mellan verksamhet och ekonomi senast under 2018 pågår, se vidare under prognosavsnittet sidan 22.

Primärvård, psykiatri och habiliteringsverksamhets resultat i delårsbokslutet uppgår totalt för förvaltningen till -19,6 miljoner kronor att jämföra med resultatet för motsvarande period föregående år på -23,8 miljoner kronor. Fördelat per område är resultatet för primärvården -3,8 miljoner kronor, varav vårdcentralerna -7 miljoner kronor och anslagsfinansierad verksamhet +3,2 miljoner kronor, och för psykiatri, habilitering och ledning -15,8 miljoner kronor. Förvaltningens totala underskott är till största delen kopplat till instabil bemanningssituation, framförallt inom psykiatrin, se nedan.

Primärvården: Primärvårdens resultat till och med april visar förbättringar jämfört med tidigare. Kostnadsökningen för personal har dämpats och ligger nu på 3,5 %, att jämföra med ökningen motsvarande period förra året på 13,1 %. Åtgärder enligt handlingsplanen har bland annat lett till att antalet hyrläkare minskat med nio jämfört med förra året. En utökad vårdpeng har också påverkat resultatet positivt. Primärvårdens totala bruttokostnader har ökat 21,4 miljoner kronor (11,2 %) jämfört med föregående år. Hälften av den totala kostnadsökningen är oplanerad och framförallt kopplad till utökad verksamhet inom Asyl- och integrationshälsan. Kostnaderna för den utökade verksamheten täcks dock till fullo av ersättning från Migrationsverket.

Psykiatri, habilitering och ledning: Verksamheten uppvisar försämrat resultat jämfört med motsvarande period förra året. Orsaken är ökad sjukfrånvaro och hög personalomsättning som leder till dyra och kortsiktiga bemanningslösningar, nu inom alla delar av psykiatrin. Bruttokostnaderna har ökat med 14 miljoner kronor (5,6 %) varav huvuddelen av ökningen genererats av oplanerade merkostnader för inhyrd personal samt köpt valfritt vård.



Aktiviteter enligt en treårig handlingsplan för stabilare bemanningssituation och ekonomi i balans har påbörjats, se vidare om detta i prognosavsnittet, sidan 22.

### Finansiell ställning

Följande väsentliga händelser har påverkat balansräkningen under årets första fyra månader.

#### Tillgångar

Anläggningstillgångarna är i stort sett oförändrade sedan årsskiftet, vilket beror på att investeringarna årets första månader är betydligt lägre än planerat.

#### Investeringar

Investeringarna till och med april uppgår till 93 miljoner kronor. Landstingets investeringsram för helåret uppgår till 505 miljoner kronor.

Investeringar har främst gjorts inom följande områden:

- medicinteknisk utrustning 21 miljoner kronor
- tekniska hjälpmedel 9 miljoner kronor
- datorutrustning 7 miljoner kronor
- fastigheter 52 miljoner kronor

På sid 27 finns investeringsredovisningen uppdelad per förvaltning.

#### Eget kapital

Det egna kapitalet har ökat med periodens resultat och uppgår till 1 927 miljoner kronor, varav forskningsfonden uppgår till 44 miljoner kronor.

#### Soliditeten

Soliditeten uppgår till 30 % vilket är en förbättring med två procentenheter sedan årsskiftet. Förbättringen kan i huvudsak kopplas till periodens positiva resultat. Inklusive de äldre pensionsförpliktelserna, som redovisas i ansvarsförbindelsen, uppgår soliditeten till -34 %, vilket är en förbättring med en procentenhet.

#### Avsättningar

Avsättningarna har minskat vilket beror på att landstinget i januari gjorde den fjärde utbetalningen för Citybanan på 89 miljoner kronor. Avsättningen för pensionsskulden har ökat med 52 miljoner kronor.

#### Skulder

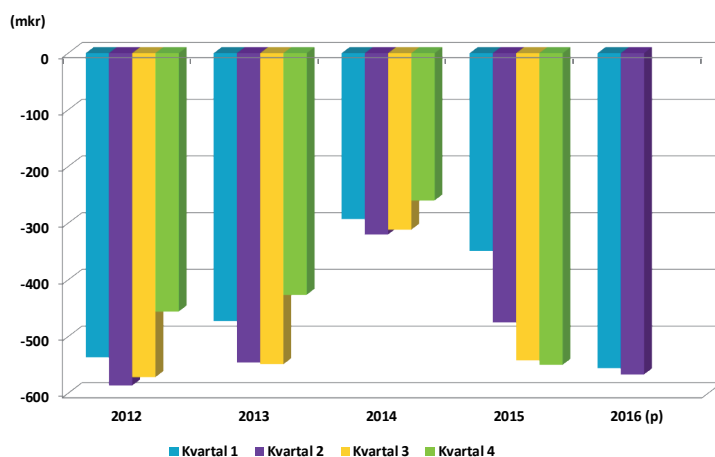
De långfristiga skulderna uppgår till 419 miljoner kronor, varav 400 miljoner kronor avser upplåning. Övriga delar avser leasingkulder för fordon och investeringsbidrag.

### Likviditetsförvaltning

Den höga investeringsnivån avseende framförallt fastigheter har medfört behov av lånefinansiering. Låneskulden uppgår för närvarande till 400 miljoner kronor, vilket är samma som vid årsskiftet. Den sista april var skuldräntan i genomsnitt 1,6 %. Drygt hälften av lånen har rörlig ränta och en procents räntehöjning medför drygt 1,5 miljon kronor i stigande ränta på helårsbasis. Nuvarande prognos innebär en låneskuld på 400 - 450 miljoner kronor vid slutet av året, vilket är lägre än den av landstingsfullmäktige beslutade ramen (Landstingsplan 2016 - 2018). Slutlig lånenivå styrs av landstingets resultat- och investeringsnivå.

Ett vanligt sätt att mäta likviditeten är nyckeltalet kassalikviditet<sup>1</sup>. Den 30 april uppgick kassalikviditeten till 35 %, vilket är ungefär som vid årsskiftet. Diagrammet visar likviditetsutvecklingen. Utöver den långfristiga låneskulden, som beskrivs ovan, lånar landstinget de helägda bolagens saldon samt nyttjar checkräkningskrediten vid behov.

#### Genomsnittlig likviditetsportfölj 2012 - 2016



### Pensionsmedelsförvaltning och pensionsskuld

Landstingets pensionsmedelsportfölj steg 0,4 % i värde under årets första fyra månader. Marknadsvärdet var den sista april 3 317 miljoner kronor, vilket är 14 miljoner kronor mer än vid årsskiftet. Utvecklingen var något bättre än jämförelseindex, vilket steg 0,3 %. Utvecklingen var dock sämre än målsättningen (+ 1,0 %). Den positiva avvikelserna relativt jämförelseindex beror framförallt på bra utveckling inom de olika tillgångsslagen, framförallt inom räntedelen av portföljen. Portföljens anskaffningsvärde uppgår till 2 904 miljoner kronor och bedömningen är att portföljen den sista april tål en börsnedgång på drygt 40 procent innan eventuella nedskrivningar blir aktuella. Det blir allt svårare att skapa avkastning till följd av de extremt låga räntenivåerna. Beroendet av börsen som avkastningskälla ökar, vilket innebär en ökad sårbarhet då börsen gått bra under många års tid. Dessa faktorer gör att man måste ha rimliga förväntningar på framtida avkastningsmöjligheter.

<sup>1</sup>) Det beräknas som omsättningstillgångar exklusive pensionsmedelsplaceringar minus förråd i procent av kortfristiga skulder och används för att beskriva den kortsiktiga betalningsberedskapen.

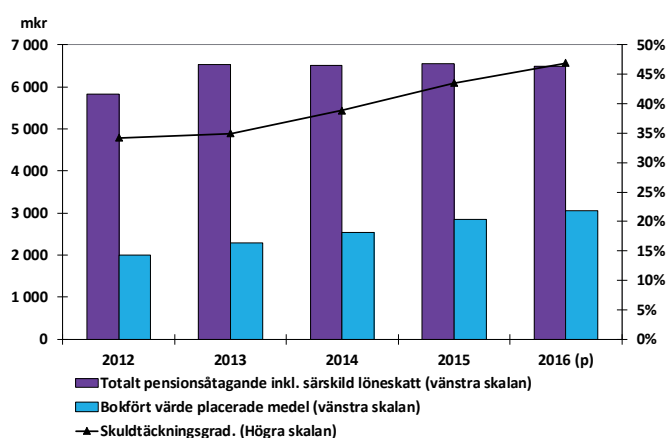
Relationen mellan tillgångarna och den totala pensionskulden, skuldtäckningsgraden, förväntas förbättras under 2016, se diagram. Tillgångarna förväntas växa till följd av positiv avkastning samt att ytterligare avsättning till portföljen planeras. Den totala skulden förblir relativt oförändrad, drygt 6 550 miljoner kronor vid slutet av 2016. Detta beror i sin tur på att den gamla skulden, ansvarsförbindelsen upparbetad före 1998, nu minskar i ungefär samma takt som den nya skulden, upparbetad efter 1998, ökar. Under april har SKL lämnat förslag till modell för beräkning av ränta vid värdering av kommunernas och landstingens pensionsskuld. I korthet innebär förslaget att nuvarande diskonteringsränta blir oförändrad och förväntas bli oförändrad under ett antal år framåt, vilket innebär att skuldens värdering inte förändras. Beslut om ny modell väntas i juni.

### Ansvarsförbindelser

Pensionsförpliktelsen för pensioner intjänade före 1998 inklusive särskild löneskatt har ökat med 4 miljoner kronor vilket är kopplat till ränte- och basbeloppsuppräkning. På årsbasis beräknas den dock minska med 79 miljoner kronor.

Övriga ansvarsförbindelser, som består av borgen till AB Transitio, AB Västerås lokaltrafik, Folkvandvården Västmanland AB och Skinnskattebergs kommun samt operationell leasing, har minskat med 20 miljoner kronor. De större förändringarna sedan årsskiftet är borgen till AB Transitio som minskat med 13 miljoner kronor och värdet på operationella leasingavtal avseende lokaler som minskat med 9 miljoner kronor.

### Utveckling av totalt pensionsåtagande och placerade pensionsmedel 2012 – 2016



## BOLAG OCH SAMVERKANSORGAN

Ingen förändring av ägande har skett under perioden januari – april jämfört med bokslut 2015. Ägarandel anges inom parentes.

### **Folktandvården Västmanland AB (100 %)**

Folktandvården har under perioden ökat sina intäkter med 5,4 % jämfört med samma period föregående år. Antalet behandlade barn har ökat med 10 % och antalet besök av vuxna patienter har minskat med 5 %. Besök för asylsökande patienter utgör för barn under perioden 3 259 besök, samma period föregående år uppgick de till 634 besök. Vuxna asylsökandes patientbesök utgör 903 besök jämfört med föregående års period då det var 548 besök. Detta medför att bolaget ligger efter med att kalla in vuxna revisionspatienter samt undersökningar för att erbjuda frisktandvårdsavtal. Antalet frisktandvårdsavtal uppgick den 4 maj 2016 till 3 144 avtal, vilket innebär en ökning med 99 avtal sedan årsskiftet.

Periodresultatet uppgår till 4,8 miljoner kronor. Resultatprognosen för helåret bedöms i dagsläget som osäker eller i nivå med budget (noll). Detta förklaras av pensionsavgångar för erfarna terapeuter, vilket kommer att innebära lägre intäkter i höst.

### **Västmanlands Lokaltrafik AB (100 %)**

Bolaget förvaltar ingångna avtal som till exempel det så kallade Citybaneavtalet. Bolaget har ett minus resultat på 4 tusen kronor för perioden. Prognosen för 2016 bedöms vara i nivå med periodens resultat.

### **AB Västerås Lokaltrafik (100 %)**

Efter årets första fyra månader uppgår periodresultatet till 5,9 miljoner kronor vilket är lite bättre än budget. För helåret kommer regiontrafiken att öka något till följd av att kulturutbud/nattbussar införs. Stadstrafiken i Västerås kommer minska något då ett par linjer kommer få glesare trafik i enlighet med beställarens önskemål. Dessa förändringar kommer kunna pareras med motsvarande kostnadsförändringar varmed årets resultat oförändrat bedöms till 4 miljoner kronor.

Investeringar:

- 12 stycken biogasdrivna 3-axliga regionbussar har beställts för leverans under sommaren.
- I investeringsbudgeten finns upptaget 34 miljoner kronor för anskaffning av el bussar och laddningsutrustning. Den investeringstakten kommer inte att kunna hållas varför omprioritering skett för anskaffning av nya flexbussar för 14 miljoner kronor av dessa medel.

### **Tåg i Bergslagen AB (TiB) (25 %)**

Bolaget samordnar och har upphandlat tågtrafiken i Bergslagsområdet. Avtalet med Svenska Tågkompaniet AB som i dag bedriver trafiken löper ut under året. Från och med december kommer SJ AB ta över trafiken. Periodresultatet uppgår till 1,6 miljoner kronor.

### **Kommunalförbundet Västmanlands Teater (51 %)**

Ny chef för Västmanlands Teater är anställd. Just nu spelas föreställningen – Det skulle varit jag- en föreställning om vänskap och ensamhet. En lekfull föreställning som vänder sig till barn i mellanstadieåldern. Den kommer även spelas i skolor runt om i länet. Teatern har inlett ett samarbete med Cirkus Cirkör och fått extra medel från Kulturrådet för detta. Under mars hade föreställningen Limits premiär, en föreställning som speglar en värld av flykt, migration och nya gränser.

Västmanlands Teater helårsprognos är ett nollresultat.

### **Kommunalförbundet Västmannamusiken (10 %)**

Västmanlandsmusiken genomför nu ett utvecklingsarbete för långsiktig ekonomisk hållbarhet. Detta kan leda till organisatoriska förändringar i kommunalförbundet. Länsmusiken drivs bland annat genom Ett kulturliv för alla - som är en modell där arrangörer ges stöd att erbjuda lokalt förankrade musik- och dansevenemang på professionell nivå i länets kommuner.

Under perioden har ett samarbete inletts med länets kulturskolor kring ett antal större projekt inom fortbildning och workshops.

Västmanlandsmusiken resultat per 30 april 2016 är minus 49 tusen kronor. Helårsprognos 2016, minus 1,5 miljoner kronor. Anledningen till det prognostiserade underskottet är ökade lönekostnader för Sinfoniettan under andra halvåret av 2016.

### **ALMI Företagspartner Mälardalen AB (24,5 %)**

Arbete pågår inom bolaget enligt given ägaravvisning från ALMI koncernbolag samt de två regionala ägarna, detta avspeglas i bolagets verksamhetsplan.

I Västmanland uppmärksammar bolaget särskilt innovationsarbete samt stöd i samband med ägar-/generations-skiften i företag. Ekonomisk prognos för verksamhetsåret är ett nollresultat.

# Helårsprognos 2016 utifrån utfall t o m april

## MÅLUPPFYLLELSE AV LANDSTINGETS MÅL

Landstinget Västmanland utgår från sex övergripande målområden när de mätbara resultatmålen tas fram i landstingsplanen. Målen ligger sedan till grund för landstingens verksamheter och bryts ner till verksamhetspecifika uppdrag och mål.

- En god och jämlik vård och hälsa
- En livskraftig region
- Nöjda och trygga invånare
- En säker och kostnadseffektiv verksamhet av god kvalitet
- Stolta och engagerade medarbetare och uppdragstagare
- En stark och uthållig ekonomi


Samtliga resultatmål följs upp i landstingets årsredovisning, Tre mål följs upp även vid delårsrapporteringen. Periodens utfall ligger till grund för en helårsprognos av måluppfyllelsen.

För respektive mål är fastställt vad som ska gälla för färgmarkeringarna grönt, gult eller rött. För flertalet mål gäller följande grundprincip för bedömning av utvecklingen jämfört med föregående år:

- Oförändrat läge - Gult utfall
- Utveckling i målets riktning – Grönt utfall
- Utveckling motsatt målets riktning – Rött utfall



## Nöjda och trygga invånare

Intention *Västmanlands invånare har förtroende för och är nöjda med landstingets tjänster*

Prognos måluppfyllelse	Mål	Kommentar
	Andel patienter som får sin vård minst enligt vårdgarantin ska öka år från år.	<b>Primärvård:</b> Prognosen för telefontillgänglighet och besök är att andel patienter som får vård inom vårdgarantin kommer att öka under 2016. <b>Specialistsjukvård:</b> Prognosen för besök och operation/åtgärd är att andel patienter som får vård inom vårdgarantin är något högre än under 2015.  Sammanvägt bedöms att landstinget kommer att uppfylla målet.

## En stark och uthållig ekonomi

Intention *- Den finansiella ställningen är stark så att landstinget långsiktigt klarar en verksamhet av god kvalitet, och inte skjuter kostnader på framtida generationer.*

Prognos måluppfyllelse	Mål	Kommentar
	Det ekonomiska resultatet ska uppgå till 100 miljoner kronor 2016.	Prognostiserat resultat uppgår till 90 miljoner kronor, se den ekonomiska helårsprognosen sidan 21.
	Den totala låneskulden får vid utgången av respektive år högst uppgå till 800 miljoner kronor.	Låneskulden prognostiseras till 400-450 miljoner kronor vid årets slut, se avsnitt om finansiell ställning sidan 17.

## EN STARK OCH UTHÅLLIG EKONOMI – HELÅRSPROGNOS

### Resultatanalys

Landstingets ekonomiska resultat 2016 beräknas bli 90 miljoner kronor inom intervallet plus/minus 25 miljoner kronor. Budgeterat resultat är 100 miljoner kronor.

#### Verksamheternas prognostiserade resultat

Utifrån aprilutfallet prognostiserar verksamheterna totalt ett underskott på 96,9 miljoner kronor. I det prognostiserade underskottet finns en obalans för Västmanlands sjukhus på 72 miljoner kronor och för Primärvård, psykiatri och habilitering (PPHV) på 25 miljoner kronor. För övriga verksamheter beräknas totalt ett överskott på 0,1 miljoner kronor.

#### Prognostiserad nettokostnadsutveckling

Prognostiserad nettokostnadsutveckling uppgår till 5,6 %, varav 0,6 procentenheter beror på ökade kostnader för att hantera flyktingsituationen, vilka finansieras med statsbidrag. Den budgeterade nettokostnadsutvecklingen jämfört med nettokostnaderna i bokslut 2015 är 4,2 %.

#### Möjligheter och risker i prognosen

Möjligheter till förbättrat resultat finns genom att realisationsvinsterna från förvaltarbyten blir högre än prognostiserat. Även statsbidraget för läkemedelsförmånen kan bli högre än det beräknats till i prognosen. Därutöver kan åtgärderna för att uppnå balans mellan verksamhet och ekonomi få större effekt än vad de beräknats till i prognosen.

Om det sker ytterligare fördröjningar innan effekter av insatta åtgärder i verksamheterna uppnås finns risk att det ekonomiska resultatet blir sämre än prognostiserat.

### Avvikelser från budget i 2016 års prognostiserade resultat

I sammanställningen nedan framgår avvikelserna för olika delar.

#### Belopp i mkr

##### Årets resultat

Budgeterat resultat	100,0
Positiva avvikelser	92,8
Negativa avvikelser	-102,8
<b>Prognostiserat resultat 2016</b>	<b>90,0</b>

	Positiva avvikelser	Negativa avvikelser
Verksamheternas prognostiserade resultat		-96,9
Skatteintäkter		-0,5
Generella statsbidrag och utjämning	87,2	
Finansnettoavvikelse centralt	5,6	
Övriga gemensamma kostnader och intäkter		-5,4
<b>Totala avvikelser</b>	<b>92,8</b>	<b>-102,8</b>

Verksamheternas prognostiserade resultat beräknas till -96,9 miljoner kronor, se vidare under rubriken Verksamheternas prognostiserade resultat 2016, nästa spalt.

Skatteintäkterna beräknas bli 0,5 miljoner kronor lägre än budgeterat, se tabell nedan. I den skatteunderlagsprognos som SKL presenterade i april nedreviderades skatteintäkterna jämfört med den prognos som presenterades i februari. Orsaken till detta är att utvecklingen av antalet arbetade timmar bedöms bli svagare.

Generella statsbidrag och utjämning beräknas bli 87,2 miljoner kronor högre än budgeterat, se tabell nedan.

Ännu finns inget avtal med staten angående bidraget för läkemedelsförmånen. Prognosen för statsbidraget är gjord enligt försiktighetsprincipen utifrån en lägsta nivå.

Av erhållet statsbidrag för att hantera flyktingsituationen ingår tolv trettondelar i prognosen och kostnaderna finns bland "Övriga gemensamma kostnader och intäkter".

### Skatter och statsbidrag år 2016

Belopp i mkr	Budg. 2016	Prognos april	Avvikelse budget - prognos 2016
Preliminära månatliga skattebetalningar	5 911,7	5 912,3	0,6
Prognos slutavräkning 2016	-10,2	-17,1	-6,9
Slutavräkning 2015, justeringspost		5,8	5,8
<b>Summa skatter</b>	<b>5 901,5</b>	<b>5 901,0</b>	<b>-0,5</b>
Inkomstutjämning	919,9	914,8	-5,1
Kostnadsutjämning	199,1	200,2	1,1
Regleringsavgift	-126,8	-126,1	0,7
Statsbidrag för läkemedelsförmånen	606,0	647,0	41,0
Stb förstärkning hälso- och sjukvård	26,8	26,9	0,1
Stb för att hantera flyktingsituationen		49,4	49,4
<b>Summa statsbidrag</b>	<b>1 625,0</b>	<b>1 712,2</b>	<b>87,2</b>
<b>Summa skatter och statsbidrag</b>	<b>7 526,5</b>	<b>7 613,2</b>	<b>86,7</b>

Finansnettot beräknas bli 5,6 miljoner kronor bättre än budgeterat. Huvudorsaken till den positiva avvikelserna är framförallt lägre ränta på pensionsskulden.

Avvikelsen för Övriga gemensamma kostnader och intäkter uppgår till -5,4 miljoner kronor. Här ingår kostnader för att hantera flyktingsituationen vilka finansieras med statsbidraget. Varken statsbidraget eller dessa kostnader är budgeterade. I prognostiserat belopp ingår ett överskott inom anslaget till styrelsens förfogande.

### Verksamheternas prognostiserade resultat 2016

Det samlade resultatet för verksamheterna prognostiseras till -96,9 miljoner kronor. Nedan kommenteras större avvikelser.

Västmanlands sjukhus bedömer helårsresultatet till -72 miljoner kronor. I prognosen ingår en extra ersättning på 100 miljoner kronor som Västmanlands sjukhus erhåller för att få tid på sig att komma tillrätta med obalansen och kunna redovisa ett nollresultat.



Dessutom ingår i prognosen 15 miljoner kronor för extra finansiering av tillgänglighetssatsningar.

Prognosen förutsätter bland annat att de åtgärder för förändrad bemanning och minskade inhyrnings- och över-tidskostnader som pågår kommer att ge kraftig effekt under hösten. I prognosen ingår uppskattad merkostnad för sommaravtal motsvarande 6 - 10 miljoner kronor. Helårsprognosen är dock osäker, bland annat avseende bemanningsläget under sommaren och utveckling av kostnaderna för köpt vård.

Det prognostiserade underskottet hänförs framför allt till kvarstående bemanningsproblem och brist på vissa specialistsjuksköterskor, vilket också leder till behov av fortsatta tillgänglighetssatsningar i form av köpt vård. Drygt 30 miljoner kronor av prognostiserat underskott är kopplat till försenade ekonomiska effekter av bemanningsarbete på några kliniker. För övrigt prognostiseras fortsatt höga läkemedelskostnader samt högre kostnader än planerat för diagnostik och material till nyuppstartad robotkirurgi.

Förvaltningen fortsätter att arbeta med de åtgärder som planerats enligt förvaltningsplan 2016-2018. Under våren har en utredning kring operationskapaciteten genomförts i syfte att optimera flödet och minska köerna. Implementering av förslag kring förändrad planering och styrning kommer att pågå under året.

Enligt åtgärdsplanen för 2016 skall effekter motsvarande 50 miljoner kronor uppnås, se tabell nedan. Bedömningen är att 18 miljoner kronor kommer att uppnås under året. De huvudsakliga orsakerna till avvikelsen är försenade effekter av arbete med bemanning och effektiviserad produktionsprocess vid ett par kliniker. Särskilt stöd kommer att riktas till dessa kliniker.

#### Bedömda ekonomiska effekter av planerade åtgärder 2016

Åtgärder som syftar till balansering av verksamhet och ekonomi 2016	Plan helår 2016	Utfall tom april	Prognos helår	Avvikelse helår
Effektivisering av produktionsprocessen	13 mkr	0 mkr	3 mkr	-10 mkr
Utveckla struktur och arbetsformer för kunskapsstyrning	5 mkr	0 mkr	5 mkr	0 mkr
Strukturering av internmedicin, geriatrik och utbyggd avancerad hemsjukvård	10 mkr	0 mkr	5 mkr	-5 mkr
Organisationsgenomlysning av varje klinik med fokus på rätt kompetens på rätt plats, optimal bemanning i förhållande till de ekonomiska förutsättningarna och produktionen	15 mkr	0 mkr	0 mkr	-15 mkr
Gemensamma modeller för ersättning för arbete på obekvämt arbetstid	5 mkr	0 mkr	5 mkr	0 mkr
Förbättra externa intäkter	2 mkr	0 mkr	0 mkr	-2 mkr
<b>Summa ekonomiska effekter mkr</b>	<b>50 mkr</b>	<b>0 mkr</b>	<b>18 mkr</b>	<b>-32 mkr</b>

Primärvård, psykiatri och habiliteringsverksamhet prognostiserar totalt för förvaltningen ett underskott på 25 miljoner kronor, varav för primärvården -6,3 miljoner kronor och psykiatri, habilitering och ledning -18,7 miljoner kronor.

Primärvården: Prognosen på -6,3 miljoner kronor inkluderar underskott för vårdcentralerna med -14,1 miljoner kronor och ett överskott för Asyl- och Integrationshälsan på 7,8 miljoner kronor.

Vårdcentralernas prognostiserade underskott beror på att kostnaderna för bemanningsföretag bedöms bli högre än planerat. Även om kostnaden blir lägre än 2015 kommer behovet av inhyrd personal att kvarstå på grund av hög sjukfrånvaro och vakanser.

För Asyl- och integrationshälsan bedöms, trots utökad verksamhet, att intäkterna från Migrationsverket kommer att överstiga nedlagda kostnader.

Förvaltningen har tagit fram en treårig handlingsplan för att åstadkomma balans mellan verksamhet och ekonomi. Arbetet med produktionsplanering på vårdcentralerna har gett positiva effekter. Satsning har gjorts på att rekrytera läkarkompetens och antalet hyrläkare har minskat. Dietister har utökats i syfte att avlasta sjuksköterskorna och även sälja tjänster till privata vårdgivare. För 2016 kommer en obudgeterad ökning av vårdpengen att påverka det ekonomiska resultatet positivt.

Psykiatri- habilitering och ledning: Dessa verksamheter prognostiserar ett underskott på 18,7 miljoner kronor. Detta är en försämring jämfört med förra årets bokslut på -12,5 miljoner kronor. Huvudorsaken är ett fortsatt och ökat nyttjande av bemanningsföretag, nu inom alla delar av psykiatrin. Orsaken är framför allt ökad sjukfrånvaro och uppsägningar. Dessutom bedöms kostnader för köpt vård öka mer än planerat, delvis på grund av ökat utnyttjande av valfrihetsvård.

Inom ramen för förvaltningens handlingsplan för ekonomi i balans, pågår aktiviteter enligt plan för att möjliggöra utfasning av bemanningsföretag inom psykiatrin. Läkare under utbildning kommer att utgöra ett komplement till inhyrda läkare och arbetet med produktionsplanering fördjupas. Arbete för att hitta nya arbetssätt som stöds av ny teknik och effektiviserar vården har påbörjats. Aktivt arbete för att sälja rättspsykiatrisk vård till andra landsting pågår.

Verksamhets- och ledningsstöd prognostiserar ett nollresultat.

Landstingskontoret prognostiseras ett nollresultat. För läkemedel och Centrum för IT beräknas ett underskott medan det för Landstingsövergripande verksamheter och projekt beräknas ett överskott.

- För Läkemedel beräknas underskottet till 16,2 miljoner kronor. För behandling av patienter med Hepatit C har 20 miljoner kronor avsatts medan kostnaden beräknas till 36 miljoner kronor. Inom läkedelsramen finns inte möjlighet att omdisponera medel som tidigare eftersom andra läkemedelskostnader ökar.
- Prognostiserat underskott inom Centrum för IT beror på förändrat serviceavtal för Cosmic.
- Överskottet inom Landstingsövergripande verksamheter och projekt beror på att planerat arbete inte kommit igång fullt ut.

#### *Kollektivtrafiknämnden*

För Kollektivtrafikförvaltningen beräknas årets resultat till 4 miljoner kronor. Orsaken till prognostiserat överskott är främst ökade biljettintäkter.

#### *Kostnämnden*

För Kostverksamheten prognostiseras resultatet till -3,7 miljoner kronor, vilket till största delen beror på lägre försäljning av patientmatportioner.

#### **Resultat enligt balanskravet**

Med den prognos som gjorts klarar landstinget balanskravet.

#### **God ekonomisk hushållning**

God hushållning skapas genom att verksamheten drivs på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt med en stabil finansiering som grund. Den goda hushållningen är en förutsättning för att även i framtiden kunna ge medborgarna i landstinget en god hälso- och sjukvård. Ur ett finansiellt perspektiv innebär god hushållning att det ekonomiska resultatet måste vara större än vad som enbart krävs enligt lagen. Resultatet bör vara på en nivå som klarar kommande investeringar, återbetala lån och pensionsåtagande.

Med prognostiserat resultat på 90 miljoner kronor och beräknad låneskuld på 400 - 450 miljoner kronor uppfyller landstinget ett av de finansiella målen för 2016. Inom målområdena finns beskrivningar av hur arbetet med uppdrag genomförs samt kvalitén i verksamheterna. För det verksamhetsmål som följs upp i delårsrapporten finns prognos för måluppfyllelsen.

#### **Investeringar**

Landstingets investeringsram för helåret uppgår till totalt 505 miljoner kronor. I nuläget beräknas investeringarna under året uppgå till 440 miljoner kronor. Av de beräknade investeringarna utgör fastighetsinvesteringar drygt 255 miljoner kronor och resterande del, inventarier och utrustning samt immateriella tillgångar. Vissa fördröjningar av investeringar finns framförallt inom fastighetssidan, men även inom Västmanlands sjukhus. Dessa investeringar beräknas genomföras under 2017. På motsvarande sätt finns det investeringar som var planerade att genomföras 2015, men som genomförs 2016. Generellt förbättras följsamheten mot investeringsbudgeten i takt med att förvaltningarna förbättrar sina planeringsprocesser, vilket innebär att avvikelserna framöver blir färre. Samtidigt planeras många större byggnadsprojekt som kommer att kunna leda till större avvikelser beroende på i vilken takt de fortskrider.

# Framtiden

## Samhällsekonomin

Nedanstående samhällsekonomiska bedömning är i sin helhet hämtad från Sveriges kommuner och Landstings ekonomirapport som utkom i april 2016.

Världsekonomin har under en följd av år utvecklats relativt svagt. I de länder med störst betydelse som mottagare av svensk export har BNP i genomsnitt årligen ökat med endast 1,5 procent under de senaste fyra åren. Det är en procentenhet lägre än normalt. I år och nästa år räknar SKL med något bättre tillväxttal, men ökningen av BNP i dessa länder stannar vid 2 procent, vilket är en svag utveckling. Låga råvarupriser pressar tillväxtmarknaderna medan osäkerheten om framtiden tynger de mer utvecklade ekonomierna.

Den svenska ekonomin utvecklades synnerligen starkt ifjol och BNP växte med omkring 4 procent. I år och nästa år blir tillväxten något lägre och BNP väntas växa med runt 3 procent. Den svenska ekonomin utvecklas mycket starkt trots relativ svag internationell tillväxt. Det hänger samman med en fortsatt mycket stark utveckling av inhemsk efterfrågan. Investeringarna, inte minst byggnadsinvesteringarna, växer snabbt. I år växer också den offentliga konsumtionen rejält till följd av den omfattande flyktinginvandringen.

## Landstingssektorn

Till följd av den relativt starka tillväxten ökar skatteunderlaget i år och nästa år med drygt 2 procent i reala termer, vilket är ungefär dubbelt så snabbt som normalt. En svagare utveckling 2018 och 2019 ger betydande problem för kommunsektorn att finansiera sin verksamhet. Landstingens kostnader fortsätter att öka i snabb takt. En stark ökning av antalet äldre personer och försämrade försörjningskvot de närmaste åren är en stor utmaning för landstingen. Det ställer enligt SKL stora krav på landstingen att effektivisera sina verksamheter. Även om landstingen lyckas bryta den höga kostnadsutvecklingen väntas resultaten endast motsvara 0,5 procent av skatter och generella statsbidrag de närmaste åren.

## Landstinget Västmanland

Tillväxten av skatteunderlaget och statsbidragen kommer aldrig fullt ut täcka de nya möjligheter som ständigt kommer fram inom sjukvården eller de nya behov den demografiska utvecklingen innebär. Arbetet med att få balans mellan verksamhet och ekonomi är därför ett ständigt pågående arbete som måste vara en del av verksamhetsutvecklingen. Detta arbete behöver dels resultera i att den "ryggsäck" som finns med obalanser från tidigare år tas bort och dels att ofinansierade delar innevarande år hanteras.

Prognostiserat resultat utifrån aprilutfallet är lägre än budgeterat genom att kostnaderna ökar mera än beräknat. De senaste åren har landstingets resultat räddats av engångsersättningar och överskott i anslaget till landstingsstyrelsens förfogande.

Västmanlands sjukhus har 2016 tillförts 100 miljoner kronor i extra ersättning för att få tid på sig att komma tillrätta med obalansen. Att prognostiserat resultat nu är -72 miljoner kronor inger oro för framtiden.

För den landstingsdrivna primärvården beräknas resultat till -14 miljoner kronor att jämföra med -35 miljoner kronor föregående år. Resultatförbättringen beror framförallt på att kostnaden för inhyrda läkare minskar samt ökningen av vårdpengen.



<b>Driftredovisning</b>	<b>Resultat jan - april 2015</b>	<b>Resultat jan - april 2016</b>	<b>Resultat Bokslut 2015</b>	<b>Resultat-prognos utifrån utfall tom april 2016</b>	<b>Totala intäkter i prognos april 2016</b>	<b>Prognos april 2016 i % av tot intäkter</b>
Belopp i mkr						
<b>Landstingsstyrelsen som driftnämnd</b>						
Västmanlands sjukhus	-76,1	-66,3	-177,5	-72,0	4 342,4	-1,7
Primärvård, psykiatri och habiliteringsverks.h.	-23,8	-19,6	-28,7	-25,0	1 389,8	-1,8
<i>varav</i>						
<i>Vårdcentraler (landstingsdrivna)</i>	-21,0	-7,0	-35,2	-15,9	391,0	-4,1
Verksamhets- och ledningsstöd	-0,1	0,4	-11,0	0,0	813,5	0,0
<i>varav</i>						
<i>Fastighet</i>	-2,4	1,6	-15,3	0,8	455,7	0,2
<b>Landstingsstyrelsen som strategisk styrelse</b>						
Landstingskontoret totalt	22,6	23,2	74,9	0,0	3 031,8	0,0
Landstingskontoret gemensamt	1,0	0,8	0,6	1,4	70,5	2,0
Lt-övergripande verksamheter och projekt <sup>1)</sup>	16,5	15,0	37,0	16,3	356,6	4,6
Vårdval	7,1	5,9	18,7	-0,7	1 557,2	0,0
<i>varav</i>						
<i>Vårdvalsenheten</i>	0,5	0,1	1,4	0,0	15,1	0,0
<i>Vårdval Västmanland</i>	3,7	3,5	8,2	-5,2	1 161,4	-0,4
<i>Sjukgymnaster och privata vårdgivare</i>	2,5	2,0	7,3	3,0	193,6	1,5
<i>Tandvård</i>	0,4	0,3	1,8	1,5	187,1	0,8
Läkemedel	-3,6	-3,5	3,2	-12,5	428,5	-2,9
<i>varav</i>						
<i>Läkemedelskommittén</i>	1,0	0,9	2,9	1,5	8,2	18,3
<i>Läkemedelsenheten</i>	0,3	0,7	0,3	2,2	12,5	17,6
<i>Läkemedel finansierade centralt (merparten inom förmånen)</i>	-4,9	-5,1	0,0	-16,2	407,8	-4,0
Enheten för smittskydd och vårdhygien	0,5	0,2	1,2	0,0	11,1	0,0
Kompetenscentrum för hälsa	-0,1	-0,1	1,2	0,0	27,0	0,0
Enheten för kunskapsstyrning och utbildning	-2,5	-0,5	0,8	0,5	63,7	0,8
<i>varav</i>						
<i>AT-utbildning</i>	-2,5	-0,7	-0,8	0,2	46,7	0,4
Centrum för klinisk forskning	2,4	8,4	7,8	2,5	34,1	7,3
Kultur	0,3	0,1	0,4	0,0	102,0	0,0
Folkhögskola	-0,3	-0,3	0,6	0,1	29,0	0,3
Regional utveckling	0,5	0,1	0,1	0,0	17,0	0,0
Centrum för IT	0,8	-2,9	3,3	-7,6	335,1	-2,3
<b>Kollektivtrafiknämnden</b>						
Allmän kollektivtrafik	7,3	10,7	4,5	5,6	691,1	0,8
Särskild kollektivtrafik	3,0	-0,3	4,9	-1,6	72,7	-2,2
<b>Kostnämnden</b>						
Kostverksamhet	-0,7	-1,5	-2,1	-3,7	230,7	-1,6
<b>Gemensam hjälpmedelsnämnd</b>						
Hjälpmiddelsentrum	0,7	-0,2	0,0	-0,2	108,2	-0,2
<b>Politisk verksamhet och pat.nämndens kansli</b>						
Patientnämnden inkl kansli	0,0	0,0	0,1	0,0	4,0	0,0
Förtroendevalda	0,4	0,6	1,4	-0,4	24,2	-1,7
Bidrag till politiska partier	0,1	0,1	0,4	0,4	12,5	3,2
Landstingsrevisionen	0,7	0,0	0,0	0,0	4,6	0,0
Landstingsgemensamma kostnader och intäkter samt finansiering	194,2	125,8	306,1	186,9		
<b>Totalt resultat/prognos</b>	<b>128,3</b>	<b>72,9</b>	<b>173,0</b>	<b>90,0</b>		

<sup>1)</sup> Landstingsövergripande verksamheter och projekt ingår också de intäktsfinansierade verksamheterna Lärcentrum och Landstingshälsan,

## Resultaträkning

	20150101 20150430	20160101 20160430	Bokslut 2015	Budget 2016	Prognos utifrån utfall tom april 2016
Belopp i mkr					
Verksamhetens intäkter	488,8	487,3	1 431,0	1 332,1	1 415,8
Verksamhetens kostnader	- 2 734,3	- 2 894,1	- 8 325,9	- 8 560,6	- 8 738,6
Avskrivningar	- 81,4	- 87,6	- 252,8	- 257,0	- 265,0
<b>Verksamhetens nettokostnader</b>	<b>-2 326,9</b>	<b>-2 494,4</b>	<b>-7 147,7</b>	<b>-7 485,5</b>	<b>-7 587,8</b>
Skatteintäkter	1 874,3	1 970,8	5 625,3	5 901,5	5 901,0
Generella statsbidrag och utjämning	540,0	570,8	1 586,8	1 625,0	1 712,2
Finansiella intäkter	63,5	41,9	188,6	123,3	113,9
Finansiella kostnader	- 22,6	- 16,2	- 80,0	- 64,3	- 49,3
<b>Periodens/Årets resultat</b>	<b>128,3</b>	<b>72,9</b>	<b>173,0</b>	<b>100,0</b>	<b>90,0</b>

Noter	Utfall jan.-apr. 2015	Utfall jan.-apr. 2016
<b>Verksamhetens intäkter</b>		
Patientavgifter och andra avgifter	107,6	112,1
Försäljning av hälso- och sjukvård	37,0	38,8
Försäljning av tandvård	2,9	3,8
Försäljning av utbildning	1,0	1,5
Försäljning av medicinska tjänster	19,1	19,1
Försäljning av övriga tjänster	46,9	39,5
Försäljning av material och varor	33,0	34,5
Erhållna bidrag	175,6	190,4
Övriga intäkter	28,2	47,5
Realisationsvinster		0,1
<i>Jämförelsestörande poster</i>		
Återbetalning AFA avseende inbetald premie 2004	37,5	
<b>Summa</b>	<b>488,8</b>	<b>487,3</b>
<b>Verksamhetens kostnader</b>		
Löner och ersättningar till personal	881,4	934,7
Sociala avgifter	269,0	291,6
Pensionskostnader inkl löneskatt	38,8	43,2
Pensionsutbetalningar inkl löneskatt	91,8	90,0
Avgiftsbestämd ålderspension inkl löneskatt	53,7	59,1
Övriga personalkostnader	14,0	12,5
Vårdavgifter för köpt vård	233,5	244,8
Sjukvårdstjänster mm	226,9	243,1
Köp från bemanningsföretag	48,7	57,9
Köp av utbildningsverksamhet	2,2	2,6
Läkemedel	288,8	304,9
Sjukvårdsartiklar mm	50,1	57,9
Material	94,2	99,6
Bidrag och ersättningar	44,2	44,0
Hyror och div övriga lokalkostnader	50,9	51,2
Övriga kostnader	345,5	356,1
Utrangeringar	0,6	0,9
<b>Summa</b>	<b>2 734,3</b>	<b>2 894,1</b>

Noter	Utfall jan.-apr. 2015	Utfall jan.-apr. 2016
<b>Avskrivningar</b>		
Fastigheter	38,8	40,9
Inventarier	38,6	42,7
Immateriella tillgångar	4,0	4,0
<b>Summa</b>	<b>81,4</b>	<b>87,6</b>
<b>Skatteintäkter</b>		
Preliminär månatlig skattebetalning	1 873,5	1 970,8
Preliminär slutavräkning innevarande år	6,4	5,7
Slutavräkningsdifferens föregående år	-5,6	-5,7
<b>Summa</b>	<b>1 874,3</b>	<b>1 970,8</b>
<b>Generella statsbidrag</b>		
Inkomstutjämningsbidrag	283,5	304,9
Kostnadsutjämningsbidrag	65,3	66,7
Regleringsavgift	-37,6	-42,0
Strukturbidrag vid införande av nytt inkomstutjämningsystem	1,3	
Statsbidrag för mottagande av flyktingar		16,5
Statsbidrag förstärkning HoS 2016		9,0
Statsbidrag för läkemedelsförmåner	208,2	215,7
<i>Jämförelsestörande poster</i>		
Statsbidrag för Hepatit C läkemedel 2014	19,3	
<b>Summa</b>	<b>520,7</b>	<b>570,8</b>
<b>Finansiella intäkter</b>		
Utdelning på aktier och andelar	0,9	29,3
Ränteintäkter	0,4	0,3
Realisationsvinst på placerade pensions- medel	55,1	7,9
Återföring av finansiell anläggningstill- gång	1,6	2,1
Övriga finansiella intäkter	5,5	2,3
<b>Summa</b>	<b>63,5</b>	<b>41,9</b>
<b>Finansiella kostnader</b>		
Räntekostnader	4,2	2,6
Bankkostnader	0,8	0,8
Ränta på pensionsavsättningen	12,8	9,1
Nedskrivning av omsättningstillgångar	4,6	2,0
Indexuppräkning Citybanan		1,6
Övriga finansiella kostnader	0,2	0,1
<b>Summa</b>	<b>22,6</b>	<b>16,2</b>

## Investeringsredovisning

### Nettoinvesteringar

<i>mkr</i>	Budget 2016	2016-01-01 2016-04-30	Bokslut 2015
<b>Förvaltning/motsvarande</b>			
Västmanlands sjukhus	93,0	21,4	74,0
Primärvård, psykiatri och habiliteringsverksamhet	4,0	0,3	2,6
Landstingskontoret	40,9	9,1	41,1
Verksamhets- och ledningsstöd	302,2	52,5	189,0
<i>därav fastigheter</i>	<i>300,0</i>	<i>51,9</i>	<i>188,1</i>
Hjälpmedelscentrum	35,0	9,2	30,7
Kostnämnden	5,0	0,3	1,3
Kollektivtrafiknämnden	5,0	0,1	12,9
<i>därav övertagna anläggningar från Samtrafik</i>			<i>0,3</i>
Landstingsövergripande oförutsett	3,0		
Outnyttjad ram	16,9		
<b>Summa (inkl investeringsbidrag)</b>	<b>505,0</b>	<b>92,9</b>	<b>351,6</b>

### Kassaflödesanalys

<i>mkr</i>	2015-04-30	2015-12-31	2016-04-30
<b>Den löpande verksamheten</b>			
Årets/periodens resultat	128,3	173,0	72,9
Justering för av- och nedskrivningar	81,4	252,8	87,6
Justering för avsättningar	51,6	196,6	54,0
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster	3,0	16,3	4,3
<b>Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital</b>	<b>264,3</b>	<b>638,7</b>	<b>218,8</b>
Ökning-/minskning+ kortfristiga fordringar	210,9	-128,2	-77,7
Ökning-/minskning+ förråd och varulager	-1,0	-5,8	3,7
Ökning+/minskning- kortfristiga skulder	-333,0	6,0	-70,3
<b>Kassaflöde från den löpande verksamheten</b>	<b>141,2</b>	<b>510,7</b>	<b>74,5</b>
<b>Investeringsverksamheten</b>			
Investering i immateriella anläggningstillgångar	-0,1	-3,0	-0,2
Investering i mark, byggnader och tekniska anläggningar	-50,4	-188,1	-51,9
Investering i maskiner och inventarier	-25,8	-160,4	-40,8
Försäljning av maskiner och inventarier	0,2	1,1	0,3
Investering i finansiella anläggningstillgångar		-72,1	
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	30,0	30,0	
<b>Finansieringsverksamheten</b>	<b>-46,1</b>	<b>-392,5</b>	<b>-92,6</b>
Nyupptagna lån	101,3	106,1	0,8
Amortering av skuld	-2,4	-7,4	-1,8
<b>Kassaflöde från finansieringsverksamheten</b>	<b>98,9</b>	<b>98,7</b>	<b>-1,0</b>
<b>Utbetalning av bidrag till statlig infrastruktur</b>			
Utbetalning av bidrag till Citybanan	-87,2	-85,9	-89,2
<b>Årets/periodens kassaflöde</b>	<b>106,8</b>	<b>131,0</b>	<b>-108,3</b>
Likvida medel från årets början	45,5	45,5	176,5
Likvida medel vid årets/periodens slut	152,3	176,5	68,2

## Balansräkning

<i>mkr</i>	2015-04-30	2015-12-31	2016-04-30
<b>TILLGÅNGAR</b>			
<b>Anläggningstillgångar</b>			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>	30,6	24,9	21,0
<i>Materiella anläggningstillgångar:</i>			
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	2 005,7	2 056,0	2 066,8
Maskiner och inventarier	423,9	476,0	473,4
<i>Finansiella anläggningstillgångar:</i>	95,5	172,8	172,8
<b>Summa anläggningstillgångar</b>	<b>2 555,7</b>	<b>2 729,7</b>	<b>2 734,0</b>
<b>Bidrag till statlig infrastruktur</b>	<b>260,9</b>	<b>253,3</b>	<b>249,4</b>
<b>Omsättningstillgångar</b>			
Förråd m m	48,8	53,6	49,9
Fordringar	457,3	562,0	526,3
Kortfristiga placeringar	2 504,5	2 738,9	2 852,3
Kassa, bank	152,3	176,5	68,2
<b>Summa omsättningstillgångar</b>	<b>3 162,9</b>	<b>3 531,0</b>	<b>3 496,7</b>
<b>SUMMA TILLGÅNGAR</b>	<b>5 979,5</b>	<b>6 514,0</b>	<b>6 480,1</b>
<b>EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER</b>			
<b>Eget kapital</b>	<b>1 804,1</b>	<b>1 854,0</b>	<b>1 926,9</b>
därav årets resultat	128,3	173,0	72,9
<b>Avsättningar</b>			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	2 247,0	2 391,0	2 443,4
Andra avsättningar	173,1	175,4	87,8
<b>Summa avsättningar</b>	<b>2 420,1</b>	<b>2 566,4</b>	<b>2 531,2</b>
<b>Skulder</b>			
Långfristiga skulder	421,1	420,4	419,1
Kortfristiga skulder	1 334,2	1 673,2	1 602,9
<b>Summa skulder</b>	<b>1 755,3</b>	<b>2 093,6</b>	<b>2 022,0</b>
<b>SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER</b>	<b>5 979,5</b>	<b>6 514,0</b>	<b>6 480,1</b>
<b>PANTER OCH ANSVARFÖRBINDELSER</b>			
<b>Ansvarförbindelser</b>			
Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulderna eller avsättningarna			
Pensionsskuld (intjänad före 1998)	3 438,9	3 328,5	3 331,8
Särskild löneskatt	834,3	807,5	808,3
Visstidspensioner	20,4	15,6	15,6
Övriga ansvarförbindelser	762,5	798,3	778,0

## Redovisningsprinciper

Redovisningsprinciperna i delårsbokslutet följer i allt väsentligt redovisningsprinciperna i årsredovisningen. Landstinget har inte konsoliderat de verksamheter som bedrivs i bolagsform i delårsrapporten utan har bedömt att det är till fyllest med en kort beskrivning av resultat och ställning för dessa.